

PM 2003 RVII (Dnr 325-1633/2002)

Tillsynen är till för utsatta ungdomars bästa

Skrivelse av Viviann Gunnarsson (mp)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Viviann Gunnarsson (mp) anses besvarad med vad
föredragande borgarråd anför i promemorian.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Viviann Gunnarsson (mp) har i skrivelse (*bilaga 2*) föreslagit att stadsledningskontoret återkommande skall rapportera hur länsstyrelsens tillsyn fungerar på de behandlingshem för ungdomar som staden anlitar och/eller driver samt att stadsledningskontoret ges i uppdrag att tillskriva länsstyrelsen och påtala brister i tillsynen av behandlingshemmen.

Remisser

Skrivelsen har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontoret instämmer i att det finns förbättringsmöjligheter i tillsyn och uppföljning av institutionsvård för ungdomar. Kontoret hänvisar till att samverkan med länsstyrelsen inletts under 2002 och att denna samverkan kan utvecklas.

Socialtjänstnämnden menar att det är av största vikt att tillsynen av såväl kommunala som privata HVB-hem fungerar. Nämnden avstyrker förslaget att stadsledningskontoret ges i uppdrag att rapportera hur tillsynen fungerar för de behandlingshem för ungdomar som staden anlitar. Nämnden tillstyrker förslaget att stadsledningskontoret påtalar stadens intresse av en kontinuerlig tillsyn för länsstyrelsen.

Mina synpunkter

Riksrevisionsverkets rapport pekar på stora brister i tillsynen av behandlingshem för ungdomar. Detta är naturligtvis oroväckande, i synnerhet som det påvisats direkta missförhållanden på sådana hem. Även staden har ett tillsynsansvar för privata hem för vård och boende, och jag delar Viviann Gunnarssons (mp) uppfattning att stadens tillsyn och kvalitetskontroll fungerar tillfredsställande. Naturligtvis måste dock denna tillsyn kompletteras av den statliga tillsynen, något som alltså inte fungerar idag.

Riksrevisionsverkets rapport visar, förutom brister, även på möjliga åtgärder för att förbättra tillsynen. Framförallt pekar riksrevisionsverket på nödvändigheten att kommunerna medverkar i tillsynen över HVB-vården för att kunna garantera en effektiv tillsyn. I mars 2002 bjöd länsstyrelsen in samtliga kommuner och i Stockholms stad stadsdelar för att diskutera hur tillsynen av enskilt driven verksamhet skall förbättras i länet. Jag ser detta som ett mycket positivt initiativ, som måste utvecklas ytterligare. Det är därför nödvändigt att den samverkan som inletts med länsstyrelsen fortsätter och

utökas att även omfatta kommunens egna institutioner. I de fortsatta diskussionerna med länsstyrelsen måste stadens representanter påtala stadens intresse av att tillsynen sköts på det sätt som är avsett. Det är även nödvändigt att skapa en samsyn mellan staden och länsstyrelsen om hur arbetet ska bedrivas, exempelvis genom riktlinjer och avrapporteringar. Det är dessutom viktigt att tillsynsansvaret även omfattar att resultatet av vården skall följas upp, givet den känsliga verksamhet som ett omhändertagande av barn och unga innebär.

Socialstyrelsen ansvarar för ett pågående projekt i syfte att förbättra tillsynen av HVB-hem, "Stöd för tillsyn av hem för vård eller boende som drivs i enskild eller kommunal regi". Detta projekt beräknas komma med en första rapport till årsskiftet 2003/2004. Även erfarenheterna från detta projekt ska förhoppningsvis kunna användas för att ytterligare stärka tillsynen av de HVB-hem som Stockholms stad nyttjar.

Jag föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande

Skrivelsen av Viviann Gunnarsson (mp) anses besvarad med vad föredragande borgarråd anför i promemorian.

Stockholm den 9 oktober 2003

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

ÄRENDET

Viviann Gunnarsson (mp) har i skrivelse (bilaga 2) föreslagit att stadsledningskontoret återkommande skall rapportera hur länsstyrelsens tillsyn fungerar på de behandlingshem för ungdomar som staden anlitar och/eller driver samt att stadsledningskontoret ges i uppdrag att tillskriva länsstyrelsen och påtala brister i tillsynen av behandlingshemmen.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och socialtjänstnämnden.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2002 redovisade i huvudsak följande.

Stadsledningskontorets synpunkter

Länsstyrelsen har tillsynsansvaret för socialtjänsten, vilket anges i 13 kap 2 § SoL. För enskild och offentlig vårdverksamhet har länsstyrelsen utarbetat en särskild tillsynsmodell vilken utgår ifrån ett särskilt frågeformulär som regelbundet skickas ut till föreståndarna vid hemmen samt uppföljande besök. För att bedriva enskild HVB-vård fordras ett tillstånd från länsstyrelsen. Det finns totalt 84 enskilt drivna institutioner för ungdomar i Stockholms län.

Länsstyrelsen i Stockholms län bjöd i mars 2002 in samtliga kommuner och i Stockholms stad stadsdelar för att diskutera hur tillsynen av enskilt driven verksamhet skall förbättras i länet. Detta resulterade bl.a. i att stadens tillsynsrapporter fortsättningsvis skall skickas till länsstyrelsen.

Staden följer regelbundet upp av sin egen verksamhet genom olika kvalitetskontroller. Verksamheten skall även drivas i enlighet med stadens kvalitetsstrategi. Detta skall dock inte likställas med tillsynskontroller som länsstyrelsen skall bedriva. Enligt socialtjänstnämnden har det inte skett någon tillsyn det senaste året på stadens egna HVB-hem. Denna uppgift bekräftas av länsstyrelsen.

Det finns förbättringsmöjligheter i tillsyn och uppföljning av institutionsvård för ungdomar. Riksrevisionsverket har i sin rapport ”Tillsyn av behandlingshem för barn och ungdomar” (RRV 2002:6) tagit fram hur brister i tillsynen skall åtgärdas. Framförallt pekar riksrevisionsverket på nödvändigheten att kommuner medverkar i tillsynen över HVB-vården för att kunna garantera en effektiv tillsyn. Detta ställer höga krav på samsyn mellan länsstyrelsen och staden och att tillsynsarbetet samordnas, bl.a. genom riktlinjer och avrapporteringar. Stadsledningskontoret anser att det är nödvändigt att den samverkan som inletts med länsstyrelsen fortsätter och utökas att även omfatta kommunens egna institutioner för att kunna nå denna samsyn. Det är också önskvärt att i fortsatt klarlägga tillsynsbegreppet liksom ansvarsfördelningen mellan länsstyrelsen och staden. Det är dessutom viktigt att tillsynsansvaret även omfattar att resultatet av vården skall följas upp, givet den känsliga verksamhet som ett omhändertagande av barn och unga innebär.

Socialtjänstnämnden beslutade den 18 juni 2002 att återropa tjänsteutlåtandet som svar på remissen och överlämna detta till kommunstyrelsen

Ersättaryttrande gjordes av *Jamie Bolling* (mp), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande från den 4 juni 2002 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen instämmer i att Riksrevisionsverkets rapport om bristande tillsyn av behandlingshem för ungdomar är oroväckande. Även i media har på senare tid uppmärksamats direkta missförhållanden där ansvarig länsstyrelse inte ingripit trots kännedom om förhållandena.

I socialtjänstlagen (SoL) anges att länsstyrelsen har tillsyn över den socialtjänst som kommunerna inom länet svarar för. I SoL finns även bestämmelser om att länsstyrelsen har tillsyn över privata hem för vård eller boende (HVB-hem). I lagen anges att tillsynen ska ske genom uppföljning, utvärdering, kunskapsförmedling och rådgivning. Vidare ska länsstyrelserna se till att socialnämnderna fullgör sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt.

Med tillsynsskyldigheten följer även rätt för länsstyrelsen att företa inspektioner av verksamhet som står under dess tillsyn. Enligt propositionen till SoL är det tillsynsmyndighetens uppgift att bedöma kvalitet och säkerhet i den verksamhet som är föremål för tillsyn.

Även kommunerna har tillsynsansvar för privata HVB-hem. I SoL anges att socialnämnden i den kommun där verksamheten bedrivs ska ha löpande tillsyn över denna. Nämnden har även rätt att inspektera verksamheten.

Det framgår inte i SoL hur tillsynen ska gå till. Det finns inga bestämmelser om hur ofta inspektioner ska göras eller om de ska vara oanmälda. Det finns inte heller föreskrifter om innehållet i inspektionerna eller om att de som vistas på HVB-hem ska höras vid inspektionerna. I propositionen till SoL konstateras att den statliga tillsynen länge har utvecklats mot en mindre grad av kontroll och med ökad tonvikt på uppföljning, utvärdering, kunskapsförmedling och rådgivning.

Mot bakgrund av vad som framkommit i Riksrevisionsverkets rapport finns det anledning att se över innehållet i den statliga tillsynen. Förvaltningen instämmer i Viviann Gunnarssons (mp) uppfattning att det är angeläget att både offentliga och privata HVB-hem inspekteras regelbundet för att garantera bästa möjliga vård och tillstyrker därför skrivelsens förslag att stadsledningskontoret för länsstyrelsen påtalar stadens intresse av att tillsynen sköts på det sätt som är avsett. Eftersom ingen tillsyn av stadens HVB-hem i form av inspektioner skett de senaste åren är det viktigt att få en dialog om inspektioner och hur de ska göras.

Förvaltningen avstyrker däremot skrivelsens förslag att stadsledningskontoret skulle få i uppdrag att rapportera hur tillsynen fungerar på de behandlingshem som staden anlitar. Det kan inte vara stadens uppgift att ha någon slags tillsyn över tillsynsmyndigheten.

Sammantaget anser förvaltningen att skrivelsen tar upp en mycket angelägen fråga. Det är av största vikt att tillsynen över såväl kommunala som privata HVB-hem fungerar för att garantera god kvalitet i vård och omsorg. Förvaltningen tillstyrker förslaget att stadsledningskontoret för länsstyrelsen påtalar stadens intresse av en kontinuerlig tillsyn av HVB-hemmen.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Ersättaren Jamie Bolling (mp) lämnade följande ersättaryttrande.

Om jag hade haft yrkanderätt hade jag föreslagit socialtjänstnämnden besluta följande:

1. Skrivelsen bifalls.
2. Därutöver anføres följande;

Staden ska självklart inte ha tillsyn över tillsynsmyndigheten. Men det är ändå av intresse för ansvariga politiker att få reda på om och hur många av stadens egna verksamheter som fått tillsyn.

Till kommunstyrelsen

Tillsynen är till för utsatta ungdomars bästa

Riksrevisionsverket framför i en rapport stark kritik mot Länsstyrelserna för bristande tillsyn av behandlingshem för ungdomar. Bristerna avser olika saker som antalet besök, att man inte uppmärksammar brister i vårdinnehållet, att ungdomarna sällan får komma till tals, att besöken inte görs oanmälda osv.

Ansvar är delat i och med att Socialtjänsten har ansvaret för att följa upp enskilda placeringar. Det dubbla ansvaret där Länsstyrelsen har tillsynsansvaret i stort är ju till för ungdomarnas bästa. Då måste också länsstyrelsen ta sitt ansvar. Det måste man kunna kräva utifrån ungdomars bästa.

Det handlar om barn och ungdomar som har så stora svårigheter av olika slag att de inte kan bo hemma utan har omhändertagits för vård. Det är myndigheternas uppgift, när man tagit över ansvaret för barnens vård, på detta sätt, att garantera dem bästa möjliga vård och alla chanser till en gynnsam utveckling.

Enligt uppgift har staden egna HVB-hem (hem för vård och boende) inte haft tillsyn av Länsstyrelsen de senaste tre åren. Vi utgår från att staden tar ansvar för att institutionerna fungerar på allra bästa sätt. Men Länsstyrelsens tillsyn borde väl vara avsedd för att kunna ge ett ”kvitto” på detta?

Socialtjänstförvaltningens placeringsenhet som köper upp platser på privata enheter har ett bra program för kvalitetskontroll. Men ska de själva ta hela ansvaret? Ligger det inte också i stadens intresse att Länsstyrelsen gör det som åligger dem?

Med anledning av ovanstående föreslår vi att kommunstyrelsen beslutar att

1. uppdra åt stadsledningskontoret att återkommande rapportera om hur tillsynen fungerar på de behandlingshem staden anlitar
2. uppdra åt stadsledningskontoret att för länsstyrelsen påtala stadens intresse av att tillsynen sköts på det sätt som är avsett

Stockholm 02-05-14

Viviann Gunnarsson (mp)